

Tampereella panostetaan varhennetun kielenopetuksen kehittämiseen ja monipuolisiin kielivalintoihin

A1-kielen eli ensimmäisen vieraan kielen opetus on 1.1.2020 alkaen varhentunut alkamaan ensimmäiseltä vuosiluokalta kaikissa Suomen kouluissa (Opetushallitus 2019). Tampereella kielenopetuksen varhentaminen on huomioitu jo usean vuoden ajan aktiivisella osallistumisella Opetushallituksen hankkeisiin sekä Tampereen kaupungin ja yliopiston yhteistyöllä. Artikkelissa kuvaamme Tampereen yliopistossa tarjolla olevien aiheeseen liittyvien koulutuskokonaisuuksien sisältöjä ja tarkastelemme niiden merkitystä paikallisina toteutuksina osana valtakunnallista uudistusta. Luomme myös katsauksen kielivalintoihin Tampereella, ja pohdimme syitä ja keinoja kielivalintojen monipuolistumiseen.

Julkaistu: 25. maaliskuuta 2020 | Kirjoittanut: Laura Lahti, Raisa Harju-Autti, Outi Verkama ja Kirsi Aaltonen-Kiianmies

Yhteistyössä on voimaa

Vuonna 2018 hallitus päätti aikaistaa ensimmäisen vieraan kielen eli A1-kielen opiskelun aloittamista peruskoulun ensimmäiselle vuosiluokalle vuoden 2020 alusta alkaen. Yhtenä tavoitteena uudistuksessa oli myös rohkaista lapsia ja nuoria valitsemaan monipuolisemmin kieliä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.) Englannin kieli on koko 2000-luvun ajan hallinnut A1-kielen valintatilastoja suomalaisissa alakouluissa noin 90 prosentin osuudella (Pyykkö 2017, 24–25). Tampereella on paikallisesti panostettu kielenopetuksen varhentamiseen ja kielivalintojen monipuolistamiseen jo usean vuoden ajan ennen valtakunnallista uudistusta.

Kielenopetuksen monipuolistaminen käynnistettiin Tampereella vuosina 2009–2012 kielenopetuksen kehittämiseen ja monipuolistamiseen keskittyneessä Opetushallituksen rahoittamassa Kielitivoli-hankkeessa. Vuodesta 2016 alkaen on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteisen kielirikasteisen Kieliä kehiin! -hankkeen

myötä toteutettu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ryhmissä toiminnallisia kielisuihikutustuokioita, joita ohjaavat Tampereen yliopiston kielenopettajaopiskelijat. Kielisuihikutustoiminta on vuodesta 2016 alkaen otettu Tampereella myös osaksi kesäkerhotoimintaa.

Vuonna 2017 Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti osana Uusi peruskoulu -ohjelmaa niin sanotun kielenopetuksen kärkihankkeen (ks. esim. Huhta & Leontjev 2018; Inha 2018). Tampereen kaupunki osallistui kärkihankkeeseen kahden lukuvuoden ajan, 2017–2018 ja 2018–2019. Kärkihankkeen aikana käynnistettiin Tampereen kaupungissa kielikasvatusta tukeva Kikatus-opetus vuosiluokilla 1–2. Kikatus-tunneilla tutustutaan omassa koulussa tarjolla oleviin A1-kieliin jaksoissa. Yhden jakson kesto oli noin 8 viikkoa. Kikatus-tunnit perustuivat toiminnallisuuteen ja lapselle ominaiseen kielen oppimiseen. Kärkihankkeen avulla tarjottiin Kikatus-tunteja pitäville kielenopettajille laajamittaista varhennetun kielenopetuksen pedagogiikkaa vahvistavaa, säännöllistä täydennyskoulutusta. Kärkihankkeen jälkeen syksyllä 2019 kaupungissa käynnistyi myös Opetushallituksen avustama järjestelmällinen kielen tutoropettajatoiminta, jossa aktiiviset kielenopettajat toimivat ohjaajina muille alueensa kielenopettajille.

Kuva 1. Tampereen kaupungin kielivalintailta. Kuva: Outi Verkama

Lukuvuoden 2019–2020 alusta lähtien on Tampereella järjestetty Kikatus-tunteja esiopetuksessa. Kaupungissa on koko Suomen laajuisesti verrattuna erittäin hyvä tilanne muiden kielten kuin englannin valinnan osalta A1-kieleksi: 33 prosenttia Tampereen ykkösluokkalaisista valitsi lukuvuonna 2019–2020 A1-kieleksi ensisijaisesti muuta kuin englantia. Tampereella on tarjolla kaikkiaan seitsemän A1-kieltä: englanti, espanja, kiina, ranska, ruotsi, saksa ja venäjä. Lukuvuonna 2019–2020 muodostettiin ensimmäisellä vuosiluokalla kieliryhmiä kuudesta kielestä.

Kieltenopetuksen varhentaminen on huomioitu myös Tampereen yliopistossa. Jo neljän vuoden ajan kielten opiskelijoille on tarjottu valinnaiskursseja varhaisesta kielenoppimisesta yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa. Kurssilla opiskelijat pääsevät tutustumaan varhaiseen kielipedagogiikkaan ja toteuttamaan kielisuihikutustuokioita kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ryhmissä. Lisäksi jo kentällä toimivien opettajien täydennyskoulutusta on kaupungin toiminnan ohella järjestetty myös yliopistossa. Lukuvuonna 2019–2020 kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa on käynnissä Opetushallituksen rahoittama A1-kielen varhentajan työkalupakki -täydennyskoulutus. Koulutus on tarkoitettu jo kentällä toimiville aineen- ja luokanopettajille, jotka aloittivat varhennetun A1-kielen opetuksen tammikuussa 2020.

Kielisuihutus sitouttaa kielenopettajaopiskelijat ja tutustuttaa lapset kielten maailmaan

Tampereen yliopiston kielten opiskelijat ovat voineet suorittaa valinnaiskurssin Kielisuihikutustoiminta osana varhaista kielikasvatusta vuosina 2017–2019. Kurssi on järjestetty yhdessä Tampereen kaupungin Kieliä kehiin! -hankkeen kanssa yhteensä neljä kertaa, ja sen on suorittanut noin 90 opiskelijaa. Yhdessä toteutuksessa on ollut mukana myös kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstöä. Opintokokonaisuuden tavoitteena on ollut opiskelijoiden tutustuttaminen varhaiseen kielenopetukseen teoriaa ja käytäntöä yhdistämällä. Lisäksi kieliainerajat ylittävä ryhmätyöskentely on tarjonnut hedelmällisen keskustelualustan niin kurssin opiskelijoille kuin opettajallekin.

Opiskelijat ovat edustaneet kaikkia seitsemää Tampereen A1-kielivalikoiman kieltä, mutta mukana on ollut myös muita kieliä, esimerkiksi japania puhuvia opiskelijoita. Opintokokonaisuuteen on lähitapaamisten lisäksi kuulunut kielisuihikutusten observointia Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yksiköissä sekä kirjallisuuden ja observointikokemusten pohjalta kirjoitettu refleктоiva essee. Kurssi on koettu hyödylliseksi sekä opiskelijoiden että Tampereen kaupungin näkökulmasta.

Koska Tampereen yliopiston normaalikoulussa on aiempina vuosina voinut harjoitella kielten oppiaineita vain 3.–9. luokilla ja lukiossa, tämä kurssi on mahdollistanut kielten opiskelijoille perehtymisen varhaiseen kielenopiskeluun. Aiemmin ainoastaan 2. luokkalaisten kielisuihikutustunneilla, joita on pidetty jaksoina syyslukukaudella, on ollut mahdollisuus

observoida tai harjoitella kielisuihkunomaista kielen opetusta ranskan ja saksan kielissä opetusharjoittelun aikana. Vuoden 2020 tammikuusta alkaen kielten oppiaineiden harjoittelua on mahdollista tehdä myös ensimmäisillä luokilla – ja jatkossa koko perusasteella.

Tampereen kaupungin satsaus varhennettuun kieltenopetukseen on edellyttänyt lisäresursseja kielisuihkuttajien määrään, ja kurssin myötä ensin suihkutuksia observeineet opiskelijat ovat päässeet helposti mukaan kielisuihkutustoimintaan opintojen ohella. Näin sitoutetaan jo tulevia kieltenopettajia kaupungin toimintaan ja varhennetun kieltenopetuksen maailmaan. Koulutus on ollut suunnattu erityisesti aineenopettajan pedagogisiin opintoihin aikoville opiskelijoille, mutta mukana on ollut myös aiemmin opettajaopintonsa suorittaneita opiskelijoita, mikä on osaltaan rikastanut lähitapaamisten keskusteluita.

Kielisuihkutustoiminta on otettu avosylin vastaan päiväkodeissa, ja se on vakiintunut osaksi perustoimintaa. Vuonna 2019 toteutui yhteensä noin 800 kielisuihkutustuokiota tamperelaisissa päiväkodeissa. Kielisuihkut ovat jääneet elämään osaksi päiväkotien arkea myös kielisuihkujen ulkopuolisessa toiminnassa. Toiminnan avulla on pystytty kasvattamaan niin henkilöstön, lasten kuin huoltajienkin kielitietoisuutta. Ottamalla kielisuihkutuskieliksi myös lasten kotona puhuttuja kieliä (esim. venäjä ja kiina) on samalla pystytty tukemaan osallisuutta ja kotikansainvälisyyttä. Tietoisuus eri kielistä on osaltaan tukenut myös monipuolisia kielivalintoja.

Niin valinnaisen kielisuihkutuskurssin kuin muunkin kehittämistoiminnan kautta Tampereen yliopiston opettajaopiskelijoita halutaan saada tietoisemmiksi varhaisesta kielikasvatuksesta. Kielikasvatusteeman yhdistämistä sekä varhaiskasvatukseen että luokanopettajan tutkinto-ohjelmiin pyritään Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa jatkuvasti kehittämään osana opetussuunnitelmatyötä. Esimerkkinä tästä on syksyllä 2019 luokanopettajan monialaisissa opinnoissa aloitettu viiden opintopisteen laajuinen kielikasvatuskurssi.

Täydennyskoulutusta, työkaluja ja verkostoitumista opettajille

Opettajaopiskelijoiden lisäksi myös jo kentällä toimivien opettajien täydennyskoulutukseen satsataan. Lukuvuonna 2019–2020 Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa tarjotaan kielten- ja luokanopettajille suunnattu Opetushallituksen rahoittama täydennyskoulutus A1-kielen varhentamisesta. Koulutus on suunnattu opettajille, jotka alkavat opettaa A1-kieltä vuosiluokkien 1–2 oppilaille vuoden 2020 alussa. Koulutukseen on aktiivisesti osallistunut lähes viisikymmentä pääasiassa Tampereen ja Pirkanmaan seudulla toimivaa opettajaa.

A1-kielen varhentajan työkalupakki -hankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on kieltenopetuksen uuden toimintakulttuurin tukeminen ja asenneympäristöön vaikuttaminen. Punaisena lankana on tukea opettajia kasvattamaan uusi rohkea ja utelias ikäpolvi, joka on kieli- ja kulttuuritietoinen ja avoin maailmaa kohtaan. Koulutuksen avulla pyritään vahvistamaan myös jatkumoajattelua läpi koko kouluajan: innostus eri kieliä ja kulttuureita kohtaan lähtee varhaiskasvatuksesta ja kulkee läpi koko perusasteen johtaen toiselle asteelle. Koulutuksessa keskeisiä sisältöalueita ovatkin varhaisen kielipedagogiikan lisäksi kielitietoisuus sekä kielellisen

ja kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen. Vuosiluokkien 1–2 kielipedagogiikkaa on käsitelty syksyn 2019 aikana konkreettisin alustuksin ja työpajoin koulutuksen lähipäivissä eri teemojen näkökulmista. Lähipäivät ovat tukeneet myös opettajien verkostoitumista ja tarjonneet mahdollisuuden vertaistukeen.

Koulutuksen yhtenä vahvuutena on erityisesti se, että osallistujina on sekä luokan- että aineenopettajia. Pirkanmaan seutukunnassa kieltenopettajien verkostoituminen ja yhdessä tekeminen on Kieliä kehiin!- ja Pirkanmaan kikat -hankkeiden sekä kielitutoroinnin ansiosta ylipäänsä hyvin aktiivista, ja se on edesauttanut vieraiden kielten varhentamista ja uuden kulttuurin luomista seutukunnan kouluissa. Tämä on näkynyt myös Työkalupakki-koulutuksessa positiivisena asenteena ja hyvänä yhteishenkenä. Seutukunnan vahvuus luo positiivisen kehän, joka hyödyttää koko seutukunnan kehittymistä. Työkalupakki-koulutus sisältää yhteisiä työpajoja, joissa luokanopettajilla ja kielten aineenopettajilla on ollut mahdollisuus jakaa osaamistaan toisilleen. Täten luodaan uutta yhdessä tekemisen kulttuuria ja relationaalista asiantuntijuutta, jossa asiantuntijuus rakentuu ammattilaisten keskinäisissä suhteissa heidän ratkaistessaan käytännön ongelmia ja johon liittyy taito oppia muilta ja antaa oma asiantuntijuus muiden käyttöön (Rantavuori 2019). Osallistujat ovatkin tunnistaneet luokanopettajien ja aineenopettajien erilaiset toimintakulttuurit ja kulttuuriset käsikirjoitukset, ja niistä halutaan edelleen oppia lisää toinen toisiltaan. Luokan- ja aineenopettajan yhteistyön merkitys varhennetun kieltenopetuksen suunnittelussa on tunnistettu, ja käytännön työhön kunnissa olisi hyvä saada resursoitua lisää yhteissuunnitteluaikaa.

Kuva 2. Tampereen kaupungin kielivalintailta. Kuva: Outi Verkama

Koulutuksessa kieltenopettajat ja luokanopettajat ovat oppineet toisiltaan hyviä käytänteitä. Aineenopettajat ovat hyötynneet luokanopettajien ryhmänhallintaan ja oppilaantuntemukseen, oppilaiden tunneharjoitteluun, osallistamiseen ja minäpystyvyyden vahvistamiseen liittyvistä vinkeistä ja konkreettisista toimintatavoista. He ovat saaneet luokanopettajakollegoiltaan ideoita pienille oppilaille sopiviin, monipuolisesti vaihteleviin opetusmenetelmiin sekä opettajan ja oppilaan vuorovaikutukseen, jota usein pienten oppilaiden kohdalla tuetaan selkeydellä ja lempeydellä ohjeita toistaen sekä ilmeillä, eleillä tai viittomilla tukien. Rutiinit ovat pienille

oppilaille tärkeitä ja helpottavat koulun arjessa, sääntöjen noudattamisessa ja turvallisuuden tunteessa. Koulutuksen aikana aineenopettajat ovat saaneet lisätietoa myös muun muassa alkuopetukseen osallistuvien oppilaiden kehitystasosta asiantuntija-alustusten sekä luokanopettajien kokemusten kautta. Luokanopettajia puolestaan on koulutettu ja rohkaistu vieraan kielen käyttöön sekä kielipedagogiikan menetelmiin.

Aineenopettajakollegoiltaan luokanopettajat ovat saaneet vinkkejä muun muassa kohdekielen käyttöön oppitunneilla, kieltenopetuksen toiminnallisiin menetelmiin sekä positiivisen palautteen ja kannustamisen merkitykseen kieltenopiskelussa.

Lähtöpaamisten välissä osallistujat ovat tehneet oppimistehtäviä yliopiston Moodle-verkko-oppimisympäristössä. Etätehtävien avulla on tutustuttu kielikasvatukseen ja varhaisen kielipedagogiikan teoriaan, koulun kieli- ja kulttuuritietoisiin toimintatapoihin sekä VOPSiin eli perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutoksiin ja täydennyksiin koskien A1-kielen opetusta vuosiluokilla 1–2 (Opetushallitus 2019). Etätehtävissä koulutuksen sisältöjä on sovellettu oman koulun kontekstiin ja osallistujat ovat syksyn aikana muun muassa tehneet konkreettisia tuntisuunnitelmia oman opetuksen aloitusta 1.1.2020 varten. Etätehtävät toimivat myös reflektion ja opettajana kasvun välineenä. Koulutuksen varsinaisena tuotoksena kukin osallistuja kokoaa oman "työkalupakin", jonka turvin opettaja voi huoletta lähteä opettamaan A1-kieltä pienille ja joka sopii hänen oman työyhteisönsä kontekstiin. Työkalupakin ja koulutuksen antia levitetään omissa yhteisöissä sekä laajemmalle yleisölle hankkeen nettisivuilla ja verkon kautta järjestettävässä päätösseminaarissa kevään 2020 aikana (ks. linkkilista artikkelin lopussa).

Monipuoliset kielivalinnat Tampereella

Tampereen monipuolisten kielivalintojen takana on opettajien koulutukseen ja verkostoitumiseen panostamisen lisäksi kaupunkitasoinen strategia. Mahdollisuus monipuoliseen kieltenopiskeluun on Tampereen kaupungin strategian mukaan jokaisen oppilaan oikeus perheen asuinpaikasta ja sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Monipuolisella kielitarjonnalla tuetaan myös alueellista tasa-arvoa. Päätös varhennetun kieltenopetuksen aloittamisesta jo esiopetuksessa on vahvistettu pysyväksi lautakuntapäätöksellä (Tampereen kaupunki 2019).

Kielisuihkutustoiminnan ja Kikatus-tuntien avulla on Tampereella onnistuttu entisestään vahvistamaan monipuolisia kielivalintoja.

A1-kielen varhennuksen myötä myös A2-kieli varhaistui alkamaan Tampereella jo 3. luokalta. Tämä päätös osaltaan tukee muiden kielten kuin englannin valintaa A1-kieleksi. Lisäksi kielipolut on pyritty turvaamaan peruskoulun ajan, ja niitä tarkastetaan ja päivitetään tarpeen mukaan. Tavoitteena on, että jokaisella alueella lapsi pystyisi jatkamaan kielen opiskelua jossakin oman alueensa koulussa. Kehittämistä löytyy silti lukiotasolta. Lukio-opinnoissa on kuitenkin pyritty turvaamaan se, että A-kielen opiskelijoille ja B-kielen opiskelijoille tarjotaan omat ryhmänsä. Esimerkkinä tästä on, että keväällä 2020 peruskoulun päättävien kiinan lukijoiden myötä Tammerkosken lukiossa tarjotaan kiinaa sekä A-kielenä että B3-kielenä.

Kielivalintoja on tuettu Tampereella myös monipuolisella informaatiolla. Viestinnän oikea-aikaisuuteen ja sujuvuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Jokaiselle ikäluokalle järjestetään kielivalintojen aikaan perheille suunnatut toiminnalliset, alueelliset kielivalintaillat. Iltojen aikana oppilaat pääsevät yhdessä huoltajiensa kanssa tutustumaan kaikkiin tarjolla oleviin kieliin toiminnallisella tehtäväradalla. Pisteillä muun muassa askarrellaan ja hypitään kieliruudukossa, ja lapset keräävät innoissaan leimoja kielipassiin. Pisteitä vetävät innostuneet kieltenopettajat. Kasvatus- ja opetuspalveluiden kielenopetuksesta vastaava henkilö on paikalla vastaamassa kieltenopetusta koskeviin kysymyksiin. Kielivalintoja tuetaan lisäksi koulukohtaisilla kielivalintaillailloilla. Kielivalintoja tukeva infomateriaali (mm. kielivalintaohjeistus ja esittelyvideo) on julkaistu niin Tampereen kaupungin verkkosivustolla kuin Tampereen kaupungin kasvatus- ja opetuspalveluiden Youtube-kanavalla (ks. linkkilista). Infomateriaaleja on julkaistu suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi, persiaksi ja arabiaksi, eli kaikilla kaupungin suurimmilla kielillä.

Kuva 3. Tampereen kaupungin kielivalintailla. Kuva: Outi Verkama

Suuri tekijä Tampereen menestyksen taustalla ovat ammattitaitoiset, innostuneet ja verkostoituneet kieltenopettajat. Kaupungin strategia tukee kieltenopettajien ammattiyhteisöä. Hankkeiden kautta on pystytty kehittämään toimintaa kaupungin vakiintuneeksi käytänteeksi: kieltenopetuksen varhentamiseen liittyvät päätökset on hyväksytty lautakunnissa ja kaupunki on tarvittaessa rahoittanut toimintaa

valtakunnallisten hankkeiden päätyttyä. Kielikoulutuksen monipuolistaminen vaatiikin pitkäjänteistä työtä kunnissa (Pyykkö 2017, 30–31). Lisäksi yhteistyö median kanssa on lisännyt positiivisen huomion määrää sekä paikallisesti että kansallisella tasolla.

Tampereen taika

Varhennetun kieltenopetuksen opetussuunnitelmateksteissä todetaan, että vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen (Opetushallitus 2019). Tämä myönteinen asenne on tärkeää saada osaksi myös koko kaupungin tai kunnan toimintaa niin kaupungin strategian, kasvatus- ja opetuspalvelujen kuin yksittäisten koulujen ja opettajien tasolla. Siten saadaan aikaan positiivisen kehityksen kehä, joka ruokkii kaikkia toimijoita ja joka parhaimmillaan näkyy lasten intona valita ja oppia uusia kieliä monipuolisesti.

Yhteenvedona voidaankin todeta, että Tampereen menestyksen taustalla ovat olleet:

- hankerahoitus ja Opetushallituksen tuki toiminnan käynnistämässä ja ylläpitämässä
- toimintaa varten palkattu, asialle omistautunut koordinaattori
- opetuksen järjestäjän strategiset linjaukset
- yhteistyö yliopiston kanssa
- innostuneet ja pätevät kieltenopettajat
- maksuttoman täydennyskoulutuksen monipuolinen ja säännöllinen tarjonta alueella
- viestinnän oikea-aikaisuus huoltajien suuntaan

Laura Lahti on yliopistonlehtori (kielikasvatus) kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa Tampereen yliopistossa.

Raisa Harju-Autti on yliopisto-opettaja (kielikasvatus, ma.) kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa Tampereen yliopistossa.

Outi Verkama toimii kielen opetuksesta vastaavana projektisuunnittelijana ja saksan ja ruotsin kielen lehtorina Tampereen kaupungilla.

Kirsi Aaltonen-Kiianmies on englannin ja saksan opettaja sekä opettajankouluttaja Tampereen yliopiston normaalikoulussa.

Linkkejä

A1-kielen varhentajan työkalupakki -täydennyskoulutushanke: <https://projects.tuni.fi/a1-kielen-varhentajan-tyokalupakki/> (<https://projects.tuni.fi/a1-kielen-varhentajan-tyokalupakki/>) Verkkosivuille päivitetään kevään 2020 aikana täydennyskoulutuksen

antia. Verkkosivuilta löydät myös lisätietoa torstaina 23.4.2020 klo 15–17 verkon kautta järjestettävästä hankkeen päätösseminaarista, jota kaikki kiinnostuneet voivat seurata.

Pirkanmaan kikatus -hanke: <http://pirkanmaankikatus.blogspot.com/>
(<http://pirkanmaankikatus.blogspot.com/>)

Tampereen kaupungin kielirikasteinen Kieliä kehiin! -hanke: <https://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/>
(<https://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/>)

Tampereen kaupungin kasvatus- ja opetuspalvelujen Uusi kieli avaa ovia -
esittelyvideo: https://www.youtube.com/watch?v=vzMXzToNC_M&t=4s
(https://www.youtube.com/watch?v=vzMXzToNC_M&t=4s)

Tampereen kaupungin kielivalintoja tukevat
ohjeistukset: <https://www.tampere.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/esiopetus-ja-perusopetus/esi-ja-alkuopetus.html> (<https://www.tampere.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/esiopetus-ja-perusopetus/esi-ja-alkuopetus.html>)

Lähteet

Huhta, A. & Leontjev, D. (2019). Kielenopetuksen varhentamisen kärkihankkeen seurantapilotti. Loppuraportti. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Saatavilla: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/kieltenopetuksen-varhentamisen-karkihankkeen-seurantapilotti-loppuraportti.pdf>
(<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/kieltenopetuksen-varhentamisen-karkihankkeen-seurantapilotti-loppuraportti.pdf>)

Inha, K. (2018). Vuosi kärkihanketta takana. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 9(4).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/vuosi-karkihanketta-takana> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/vuosi-karkihanketta-takana>)

Opetushallitus (2019). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset ja täydennykset koskien A1-kielen opetusta vuosiluokilla 1–2. Määräykset ja ohjeet 2019:1a. [Helsinki]: Opetushallitus. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteiden-2014-muutokset-ja>
(<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteiden-2014-muutokset-ja>)

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018). Tiedote 16.4.2018: Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö: Kieltenopetus alkaa jatkossa jo ensimmäiseltä luokalta – 4,3 miljoonaa valtionavustuksia jaettu. Saatavilla: https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kieltenopetus-alkaa-jatkossa-jo-ensimmaiselta-luokalta-4-3-miljoonaa-valtionavustuksia-jaettu
(https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kieltenopetus-alkaa-jatkossa-jo-ensimmaiselta-luokalta-4-3-miljoonaa-valtionavustuksia-jaettu)

Pyykkö, R. (2017). Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017: 51. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf> (<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf>)

Rantavuori, L. (2019). Kohti relationaalista asiantuntijuutta joustavassa esi- ja alkuopetuksessa. Tampereen yliopiston väitöskirjat 95. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1170-4> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1170-4>)

Tampereen kaupunki (2019). Sivistys- ja kulttuurilautakunta, kokous 25.4.2019. § 64 Päätöksen asiavirheen korjaaminen koskien kielten opetuksen varhentamista kasvatus- ja opetuspalveluissa. Saatavilla: [http://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Sivistys_ ja_kulttuurilautakunta/Kokous_2542019/Paatoksen_asiavirheen_korjaminen_koskie\(87770\)](http://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Sivistys_ ja_kulttuurilautakunta/Kokous_2542019/Paatoksen_asiavirheen_korjaminen_koskie(87770)) ([http://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Sivistys_ ja_kulttuurilautakunta/Kokous_2542019/Paatoksen_asiavirheen_korjaminen_koskie\(87770\)](http://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Sivistys_ ja_kulttuurilautakunta/Kokous_2542019/Paatoksen_asiavirheen_korjaminen_koskie(87770)))

Artikkeliin viittaaminen

Lahti, L., Harju-Autti, R., Verkama, O. & Aaltonen-Kiiänmies, K. (2020). Tampereella panostetaan varhennetun kielenopetuksen kehittämiseen ja monipuolisiin kielivalintoihin. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11(2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2020/tampereella-panostetaan-varhennetun-kieltenopetuksen-kehittamiseen-ja-monipuolisiin-kielivalintoihin> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2020/tampereella-panostetaan-varhennetun-kieltenopetuksen-kehittamiseen-ja-monipuolisiin-kielivalintoihin>)